

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Бектор **С.О. Омельченко**
наказ № 443 від 28.08. 2020

ПОЛОЖЕННЯ
щодо організації системи управління охороною праці
в структурних підрозділах
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

УЗГОДЖЕНО
вченою радою ДДПУ
протокол № 1
від 28.08.2020

Слов'янськ 2020

ПОЛОЖЕННЯ
щодо організації системи управління охороною праці
в структурних підрозділах
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Закон України «Про охорону праці» встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні. У навчальних закладах до системи управління охороною праці відносять і питання безпеки життєдіяльності (охорона здоров'я, пожежна, радіаційна безпека, безпека дорожнього руху, дії у надзвичайних ситуаціях тощо), що сприятиме поліпшенню профілактичної роботи щодо безпеки навчання і праці, запобіганню виникнення надзвичайних ситуацій під час навчально-виховного процесу та в побуті.

Функціонування системи управління охороною праці забезпечує ректор Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Система управління охороною праці складається із елементів, що взаємодіють між собою за допомогою інформаційних, організаційно-технічних засобів для формування безпечних і нешкідливих умов праці і навчання.

2. ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Робота системи управління охороною праці в структурних підрозділах полягає не тільки у функціонуванні управління охороною праці, а й містить питання організації охорони праці та безпеки життєдіяльності, що здійснюється таким чином:

1. Розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів і підвищення існуючого рівня охорони праці.
2. Забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються.
3. Впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засобу механізації і автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід по охороні праці і т. п..
4. Забезпечує належний стан будівель і споруд, виробничого устаткування, слідкує за їх технічним станом.
5. Забезпечує усунення причин, які ведуть до нещасних випадків, професійних захворювань, здійснює профілактичні заходи.
6. Організовує проведення аудиту охорони праці; лабораторних досліджень умов праці; оцінку технічного стану виробничого устаткування; атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам про охорону праці, в порядку і терміни, визначені законодавством.
7. Розробляє і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють в межах університету.
8. Здійснює контроль за дотриманням працівником технологічних процесів, правил поведіння з машинами, механізмами, устаткуванням і іншими засобами виробництва, використанням засобів колективною і індивідуальною захиті, виконанням робіт відповідно до вимог з охороні праці.
9. Організовує пропаганду безпечних методів праці і співпрацю з працівниками в області охорони праці.

10. Вживає термінові заходи для допомоги потерпілим, притягає у разі потреби професійні аварійно-рятувальні формування при виникненні на підприємстві аварії і нещасних випадків.

Ректор несе безпосередню відповідальність за порушення вказаних вимог.

3. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Система управління охороною праці в університеті базується на основних принципах, а саме:

принцип комплексності – реалізація соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних заходів у вирішенні питань охорони праці;

принцип системності – методи і засоби, що використовуються для виконання зазначених вище заходів, взаємозв'язані і пов'язані з навчально-виховним процесом;

принцип безперервності – систематичне, регулярне і неперервне використання всіх функцій управління щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці і навчання;

принцип динамічності – удосконалення методів і форм управління охороною праці з урахуванням передового вітчизняного і світового досвіду;

принцип науковості – використання наукового підходу до аналізу небезпеки і ризиків, прийняття рекомендацій та рішень щодо забезпечення умов праці і навчання;

принцип оптимізації – вибір найбільш оптимального рішення при виконанні робіт з охорони праці;

принцип стандартизації – упорядкування вимог щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці у вигляді державних нормативно-правових актів з охорони праці;

принцип відповідальності – відповідальність кожного працівника за дотримання вимог охорони праці, які викладено в посадових інструкціях з охорони праці для окремих видів робіт або певних професій;

принцип ефективності – аналіз ефективності рішень, що прийняті в процесі управління охороною праці.

4. МЕТОДИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

До методів управління відносять:

Організаційно-розпоряджувальні:

- організаційні заходи (створення комісії з питань охорони праці, з питань розслідування нещасних випадків, колективний договір (угода), розроблення нормативно-правових актів з охорони праці, нормативних документів з питань безпеки життєдіяльності, виконання працівниками своїх посадових обов'язків з охорони праці, здобувачами освіти вимог безпеки життєдіяльності тощо);
- інструктивно-методичні заходи (видання і виконання наказів, розпоряджень, приписів, рішень з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності);

соціально-психологічні:

- навчальна і виховна робота з працівниками, студентами з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності;
- пропаганда безпечних і нешкідливих умов праці та навчання, проведення днів, тижнів, місячників з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності (тиждень пожежної безпеки, місячник охорони праці, конкурси);
- установлення контролю і взаємоконтролю, підвищення дисципліни праці та навчання;
- моральне стимулювання;

економічні:

- виплата премій за відсутність травматизму і профзахворювань;
- матеріальне і моральне заохочення за високий рівень охорони праці і створення безпечних і нешкідливих умов праці та навчання.

5. СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

До системи управління охороною праці входять наступні складові частини:

1. Нормативно-правові документи з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності:

“Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти”, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23 січня 2018 року № 100/31552, яке визначає обов’язки посадових осіб щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання і праці в навчальному закладі.

Положення про службу охорони праці, безпеки життєдіяльності, яке розробляється згідно з Типовим положенням про службу охорони праці, затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці України від 15.11.2004р. № 255 (із змінами).

Положення про комісію з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності в університеті, що розробляється з урахуванням Типового положення про комісію з питань охорони праці підприємства затвердженого наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.03.2007 р. № 55, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 4 квітня 2007 р. за N 311/13578

Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці розроблене з урахуванням Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511 (із змінами) (далі - Типове положення), Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженого наказом міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 № 304 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 22.11.2017 №1514, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 липня 2006 р. за № 806/12680

«Положення про розробку інструкцій з охорони праці», затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики країни від 29.01.1998 № 9 (у редакції наказу Міністерства соціальної політики 30.03 2017 № 526), зареєстровано в Міністерстві юстиції 21 червня 2017 № 77/30647

Положення про порядок розслідування нещасних випадків що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, наказ Міністерства освіти і науки від 16.05.2019 № 659, зареєстровано в Міністерстві юстиції 13 червня 2019 № 612/33583.

Порядок розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру від 22 березня 2001р. № 270, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 р. № 270 (із змінами).

Положення про організацію та проведення адміністративно-господарського контролю за станом охорони праці та безпеки життєдіяльності в університеті, яке має бути розроблене службою охорони праці.

2. Колективний договір – комплексні заходи щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці, що розробляються спільно з представниками професійних спілок або уповноважених трудового колективу з питань охорони праці (комісія з питань охорони праці та уповноважені трудового колективу з питань охорони праці). Розділ колективного договору про охорону праці містить питання, що відносяться до компетенції комісії університету.

3. Утримання приміщень університету, його будівель та споруд, виробничого обладнання та устаткування має бути висвітлено в Положенні ДВНЗ про будинки та споруди університету. (Будинки та споруди навчальних закладів ДБН В.2.2-3-97)

Усі питання готовності приміщень навчального закладу до навчального року слід зазначити в акті прийому готовності навчального закладу до нового навчального року, який складає комісія з представниками органу управління освітою відповідно до підпорядкування навчального закладу та органів державного нагляду за охороною праці.

4. Проведення навчання з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в університеті здійснюється відповідно до Положення про навчання. В університеті розроблюються та затверджуються положення, інструкції з охорони праці та посадові інструкції, інші нормативні акти, що діють у межах університету, встановлюють вимоги до виконання робіт і визначають правила поведінки працівників та студентів під час навчального процесу.

5. Забезпечення засобами індивідуального та колективного захисту працівників здійснюється відповідно до «Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» наказ Міністерства соціальної політики України від 29.11.2018 № 1804, зареєстровано в Міністерстві юстиції 27 грудня 2018 р. за № 1494/32946.

6. Проведення аудиту охорони праці дослідження умов праці, оцінка технічного стану обладнання та устаткування, атестація робочих місць за умовами праці на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці, контроль за дотриманням працівниками правил поведінки з обладнанням, устаткуванням, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці – висновки робить комісія з питань охорони праці та уповноважені трудового колективу з питань охорони праці під час планової перевірки структурних підрозділів за наказом ректора.

7. Розслідування нещасних випадків, що трапились під час проведення навчально-виховного процесу з працівниками, студентами, проводиться відповідно до Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011р. № 1232), Положення про порядок розслідування нещасних випадків що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, наказ Міністерства освіти і науки від 16.05.2019 № 659, зареєстровано в Міністерстві юстиції 13 червня 2019 № 612/33583.

Профілактика нещасних випадків, усунення причин, що призвели до нещасних випадків, професійних захворювань, надання допомоги потерпілим здійснюються на основі аналізу нещасних випадків, що трапилися з учасниками навчально-виховного процесу працівниками служби охорони праці або відповідальними особами університету.

8. Пожежна безпека, забезпечення первинними засобами пожежегасіння, наявність планів евакуації в навчальному закладі здійснюються відповідно до Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 15.08.2016 № 974, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 вересня 2016 р. за № 1229/29359. У навчальному закладі має бути розроблена Інструкція з пожежної безпеки, що затверджується керівником.

6. ЗАВДАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Завдання системи управління охороною праці є створення умов для високоефективного функціонування навчального закладу.

До функцій системи управління охороною праці належить:

- планування робіт з охорони праці, безпеки життєдіяльності;
- контроль за станом охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- облік, аналіз, оцінка стану охорони праці та функціонування системи управління охороною праці;
- заохочення працівників за дотримання вимог безпеки і охорони праці.

Завдання системи управління охороною праці виконуються шляхом:

- навчання працівників з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, пропаганда здорових і нешкідливих умов праці та навчання;
- забезпечення безпеки навчального середовища та обладнання, устаткування, пристроїв тощо;
- забезпечення безпеки будов, споруд;
- забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- санітарно-побутове забезпечення учасників навчально-виховного процесу в університеті;
- організація лікувально-профілактичних заходів;
- професійний добір працівників.

Планування робіт з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в університеті здійснюється у вигляді планів, комплексних заходів, переліків, які необхідно виконати для забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці та навчання учасників навчально-виховного процесу. Ці плани, заходи можуть розроблювати на рік, квартал, місяць тощо.

Контроль за станом охорони праці та безпеки життєдіяльності – одна з основних функцій системи управління охороною праці. Систематичний контроль, своєчасне виявлення і ліквідація проблемних ситуацій проводяться з метою подальшого поліпшення і оздоровлення умов праці та навчання в університеті.

Проведення адміністративно-господарського контролю в університеті здійснюється у три ступені (додаток 1):

1. Перший ступінь контролю – контроль на місцях щотижня:

- перевірка безпечного стану приміщень (проходи, наявність вогнегасників тощо), робочих місць (наявність колективних засобів захисту, запобіжних пристроїв, огорож, справність і відповідність обладнання, інструментів вимогам охорони праці тощо);
- наявність інструкцій з охорони праці для майстерень, інструкцій з безпеки для кабінетів (лабораторій) та інших навчальних приміщень;
- знання студентами правил безпечного ведення лабораторних, практичних робіт, безпечного проведення трудового і професійного навчання, виробничої практики в університеті.

Цей вид контролю проводить викладач, майстер виробничого навчання, тренер тощо.

У разі виявлення недоліків особа, яка проводить перевірку, вживає заходів щодо усунення недоліків. За неможливості їх усунення викладач повідомляє завідувача кабінету (лабораторії), майстерні, завідуючого кафедрою, декана.

2. Другий ступінь контролю – щомісяця:

- перевірка безпечного стану приміщень (технічного і санітарного – освітлення, опалення, вентиляція тощо), робочих місць (проведення їх атестації за умовами праці), забезпеченість засобами колективного та індивідуального захисту;
- наявність інструкцій з охорони праці для майстерень, інструкцій з безпеки для кабінетів (лабораторій);
- справність обладнання, пристроїв, відповідність їх вимогам охорони праці тощо;

- наявність куточків з охорони праці та безпеки життєдіяльності, стендів, аптечок з набором медичних засобів першої (долікарської) допомоги;
- наявність програм навчання працівників з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, програм навчання студентів з предметів і дисциплін за напрямками «Охорона праці», «Безпека життєдіяльності».

Цей контроль проводиться комісією у складі:

- керівника структурного підрозділу (кабінет (лабораторія), майстерня, спортивний зал);
- викладач;
- відповідний за охорону праці в структурному підрозділі;
- представник трудового колективу з питань охорони праці (профком, громадський інспектор тощо).

Запис про проведення такого контролю з пропозиціями і зауваженнями проводиться комісією і журналі адміністративно-громадського контролю, який зберігається у відповідального за стан охорони праці, безпеки життєдіяльності в структурному підрозділі навчального закладу (примірна форма журналу надана в додатку2).

3. Третій ступень контролю проводиться як правило один раз на півріччя за наказом керівника навчального закладу:

- перевірка усіх приміщень щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці та навчання;
- перевірка журналів реєстрації інструктажів з охорони праці, безпеки життєдіяльності в структурних підрозділах, кабінетах (лабораторіях), майстернях, інших навчальних приміщеннях;
- перевірка записів у журналі реєстрації триступеневого контролю з охорони праці, безпеки життєдіяльності щодо виконання заходів з ліквідації недоліків, які містяться в журналі реєстрації.

Контроль проводить комісія у складі:

- керівник навчального закладу або заступник керівника, на якого покладено відповідальність за організацію роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності;
- інженер з охорони праці (відповідальний за електрогосподарство, відповідальний за пожежну безпеку тощо);
- голова або представник профкому, громадський інспектор з питань охорони праці тощо.

За результатами проведення контролю проводиться нарада, заслуховуються особи, відповідальні за дотримання вимог охорони праці, безпеки життєдіяльності в структурних підрозділах університету.

Керівник університету і голова профкому (голова ради трудового колективу) один раз на півріччя проводять перевірку виконання угоди щодо поліпшення умов праці та навчання в навчальному закладі й виконання розділу з охорони праці колективного договору.

Проведення всебічного контролю має на меті перевірки всього комплексу факторів, що впливають на умови і безпеку праці та навчання. Контроль може бути технічним, тобто контроль виробничих процесів, устаткування, умов праці та навчання, і соціальним, коли об'єкт контролю – діяльність особи (студента, працівника) щодо виконання обов'язків, завдань, функцій у сфері охорони праці, безпеки життєдіяльності.

Оцінка відповідальності результатів діяльності щодо управління охороною праці здійснюється в навчальному закладі за допомогою функцій обліку і аналізу. Облік полягає в реєстрації і систематизації питань, що характеризують рівень безпеки і умови праці та навчання. Аналіз встановлює рівень стану охорони праці і дозволяє оцінити ефективність функціонування системи управління охороною праці.

Досягнення мети щодо виконання завдань системи управління охороною праці забезпечується завдяки виконанню необхідних управлінських робіт – функцій управління, що характеризують сферу управлінської діяльності і відповідають на запитання – що, хто, де, коли повинен робити в системі управління щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання та праці.

Питання про матеріальне і моральне заохочення працівників за дотримання вимог безпеки і охорони праці містяться у розділі «Охорона праці» колективного договору (угоди). Реалізація пунктів, що передбачають удосконалення форм і методів роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності, відповідає основним принципам економічного стимулювання і матеріальної зацікавленості трудових колективів і окремих працівників, студентів університету. Преміювання, додаткова оплата праці, винагороди за раціоналізаторські пропозиції, що поліпшують умови праці і навчання, за участь у конкурсі на кращий колектив, на кращого знавця з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності – це не тільки матеріальний стимул навчання і праці, але й досягнення головної мети охорони праці, безпеки життєдіяльності – ефективність роботи, збереження життя і здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу в навчальному закладі.

РОЗРОБЛЕНО

Провідний інженер з охорони праці _____ Л.В.Тюльченко

УЗГОДЖЕНО

Провідний юристконсульт _____ В.В.Іванчук

Додаток 1.

**ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ГРОМАДСЬКОГО
КОНТРОЛЮ З ОХОРОНИ ПРАЦІ, БЕЗПЕКИ ЖИТЕДІЯЛЬНОСТІ В
ДОНБАСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Навчальні заклади	Вид (ступінь) контролю	Періодичність контролю	Хто проводить контроль	Об'єкти, які контролюються	Результати перевірки, контролю
ДДПУ	Перший	Щотижня	Завідувач кабінету, лабораторії, кафедри, викладач майстер виробничого навчання	Приміщення, робочі місця	Усунення незначних недоліків, повідомлення керівника про значні недоліки
	Другий	Щомісячно	Комісія у складі: керівник структурного підрозділу (декан факультету, керівник наукового підрозділу, майстерні, навчального полігону тощо), представник профкому з питань охорони праці	Технічний і санітарний стан приміщень, робочі місця, наявність нормативних документів у структурному підрозділі	Запис про недоліки, зауваження і пропозиції в журналі реєстрації адміністративно-громадського контролю
	Третій	Один раз на півріччя	Комісія у складі: заступник керівника, який несе відповідальність за організацію роботи з охорони праці, інженер з охорони праці, голова профспілки	Усі приміщення навчального закладу, робочі місця щодо забезпечення умов навчання та праці, записи про зауваження і усунення недоліків у журналі реєстрації адміністративно-громадського контролю	Спільна нарада у керівника навчального закладу з представниками громадськості про результати перевірки з метою прийняття рішень щодо усунення недоліків та поліпшення умов навчання і праці

Журнал
реєстрації адміністративно-громадського контролю
з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності

структурний підрозділ (клас, кабінет, майстерні, лабораторія, кафедра, факультет)

№ з/п	Дата проведення контролю	Вид (ступінь) контролю	Зміст заходів, зауважень щодо умов навчання і праці	Прізвище, ім'я, по батькові членів комісії, їх посада	Підписи членів комісії	Примітка про виконання
1	2	3	4	5	6	7